

Bindefelds stipendium g

Årets stipendium från Micael Bindefelds stiftelse går till den svenske världsfotografen Mikael Jansson som i ett omfattande projekt porträtterar runt 100 överlevare av Förintelsen.

– Jag känner mig både hedrad och stolt, säger Mikael Jansson.

KULTUR OCH NÖJE Projektet är unikt på flera sätt. Mikael Jansson träffar och porträtterar svenska överlevande, den yngsta är 78 år och den äldsta 102 år. Den kommande utställningen "Witnesses" är också ett samarbete mellan Moderna Museet och Kulturhuset Stadsteatern.

För Micael Binfeld var valet av årets stipendiat självklart.

– Det här projektet står ut i sin unicitet. Dels därför att Mikael Jansson är en av världens mest begåvade fotografer. Dels för att samarbetet med Moderna museet och Kulturhuset Stadsteatern gör att det här viktiga projektet har en potential att nå väldigt många människor.

Tauba Katzenstein, 92 år, som bor på Judiska hemmet i Stockholm är en av dem som medverkar i projektet.

– Förhoppningsvis kommer människorna att lära sig något av det förflutna och kan jag bidra med minsta lilla så gör jag det, säger hon.

Under andra världskriget tvingades Tauba Katzenstein utföra slavarbete och hon var internerad på flera koncentrationsläger, bland andra Auschwitz, Sachsenhausen och Ravensbrück.

– Det är något som jag bär med mig på dagarna och på nätterna. Man lär sig leva med det. Beviset är att jag lever fortfarande.

Tauba Katzenstein berättar hur hennes mormor gasades ihjäl i en lastbil i Chelmno, som en av försökspersonerna under experiment för att ta fram de bästa metoderna för massavrättningar. Kläder som tillhört de mördade anlände i mängder för att sorteras och återanvändas. Tauba Katzenstein minns hur hon själv vid en transport försökte spara en liten bit bröd – den som inte ransonerades dog av svält – och hur den stals av en medfånge.

– Det var överleva eller dö. Man blev som ett rovdjur

själv. De förvandlade människor till hemska varelser och att komma ur kriget med hedern i behåll, bara det var ett konststycke.

Tauba Katzenstein har frågat sig själv många gånger hur hon lyckades överleva. Det enda svaret hon har är att det beror på slumpen.

– Man visste aldrig någonting och ibland orkade man inte ens vara rädd. I Auschwitz var jag totalt bortkopplad mentalt. Jag var inte rädd, inte hungrig. Jag var ingenting, jag var ... ett mekaniskt kroppshölje, ingen människa.

När hon nära krigsslutet anlände till Sverige med andra överlevare möttes hon av fotografer som ropade att de skulle visa glädje över befriandet.

– Jag kände ingenting. Jag kunde lika gärna vara på väg till gaskammaren. Jag tror det var någon sorts mekanism att koppla bort allt för att kunna ...

– Överleva, fyller Micael Binfeld i.

– Nej inte för att kunna överleva, för att kunna dö, svarar Tauba Katzenstein.

Det har betytt mycket för Tauba Katzenstein att träffa fotografen Mikael Jansson och dela med sig av sin historia.

– Det har liknat kärleken, eller hur? säger hon till Mikael Jansson som håller med.

Trots Mikael Janssons långa erfarenhet av fotografiska projekt runt om i hela världen upplever han det här som något speciellt.

– Det har varit fantastiskt att träffa alla och höra deras historier. Självklart också väldigt tungt och rörande. Det har varit ganska svårt att fokusera på att ta bilden efter berättelserna, men det har varit jättefint också.

Tauba Katzenstein tycker att han gör mer än många myndigheter och organisationer för att belysa Förintelsen.

– Det känns mer engagerat och personligt. Du gör något väldigt stort, Mikael, säger hon.

Planen är att utställningen ska visas på flera museer. Alla möten med de överlevande har både fotografats och filmats och många av de personliga berättelserna kommer att finnas med i utställningen.

– De överlevandes blotta existens och hela den här utställningen som Mikael Jansson producerar är ett bevis mot alla dem som förnekar eller försöker förminska Förintelsen. Därför blir de här sista berättelserna så oerhört viktiga, säger Micael Binfeld.

Stina Lagerkvist/TT

"Alla rynkor är på plats, som de ska i min ålder", säger Tauba Katzenstein när hon får se bilden som Mikael Jansson har tagit.

Micael Binfeld påpekar att hatet mot judar i Sverige har vuxit under de senaste decennierna: "Kunskapen om Förintelsen sjunker märkbart från år till år. Det är ett enormt arbete och ansvar som alla har att föra de här berättelserna vidare till kommande generationer."

Det var överleva eller dö. Man blev som ett rovdjur själv. De förvandlade människor till hemska varelser och att komma ur kriget med hedern i behåll, bara det var ett konststycke.

Tauba Katzenstein

går till unikt fotoprojekt

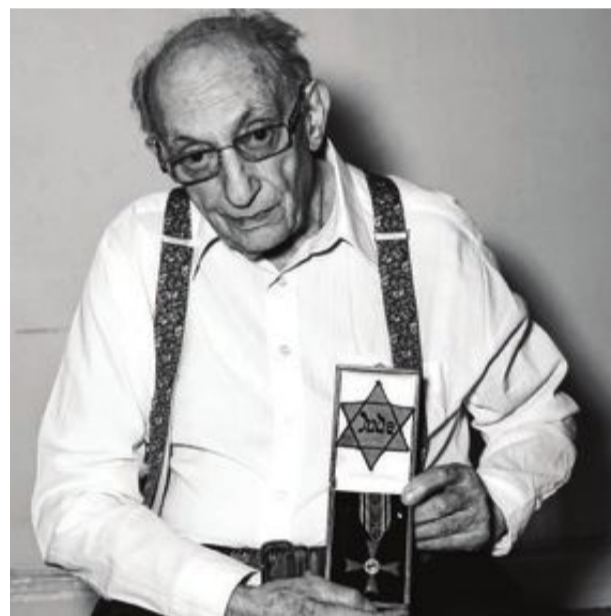

FOTO: JONAS EKSTRÖMER/TT

Porträttet av Anna Grüner är ett av alla som kommer att ställas ut.

FOTO: MIKAEL JANSSON

Walter Frankenstein medverkar i projektet. FOTO: MIKAEL JANSSON

Micael Bindefelds stipendium

Micael Bindefelds Stiftelse delar varje år ut ett stipendium till projekt som förmedlar berättelser om Förintelsen. Stipendiet delades ut första gången år 2015 och tidigare stipendiater är: Örjan Henriksson tillsammans med Sara Sommerfeld och Johan Romin, Adina Krantz och Nadine Gerson, samt Jacob Mühlrad. Stipendiet överlämnades den 27 januari, i samband med Förintelsens minnesdag. I år delades stipendiet på 400000 kronor ut av Prinsessan Christina vid en ceremoni på Dramaten i Stockholm.

ROCKY

AV MARTIN KELLERMAN

